

Værgemål

RUDERSDAL
KOMMUNE

Pjecen indeholder:

1. Hvad er en værge?
2. Hvornår kan der være brug for en værge?
3. Hvem kan få en værge?
4. Former for værgemål
 - A. Personlige og/eller økonomiske forhold, værgemålslovens § 5
 - B. Fratagelse af retlig handleevne, værgemålslovens § 6
 - C. samværgemål, værgemålslovens § 7
5. Hvem kan bede om værgemål?
6. Hvem træffer afgørelse om værgemål?
7. Inddragelse af pårørende

1. Hvad er en værge?

En værge er en legal repræsentant, der kan træde til og træffe beslutninger i tilfælde af, at en voksen person er ude af stand til at varetage egne anliggender. Der skal dog være et konkret behov for et værgemål.

2. Hvornår kan der være brug for en værge?

Der kan være behov for en værge ved dispositioner af juridisk karakter. Både økonomiske og personlige dispositioner af juridisk karakter kan udløse behov for en værge. Dette kan eksempelvis være, hvis pågældende:

- Arver, og der skal træffes beslutninger i dødsboet
- Har fast ejendom, der skal sælges
- Har større formue, der skal forvaltes
- Har behov for hjælp til at varetage kontakten med de sociale myndigheder
- Har brug for hjælp til at klage over en afgørelse
- Vil søge aktindsigt i sin sag
- Skal ansøge om institutionsophold.

Eftersom en persons selvbestemmelsesret og integritet skal respekteres, må et værgemål efter værgemålslovens § 8 ikke være mere omfattende end nødvendigt. Hvis der ingen retlige beslutninger skal træffes, hvis pågældende har en mindre løbende indtægt, og der ingen formue er, er der ikke et behov for værgemål.

3. Hvem kan få en værge?

Hvis der er behov for det, kan der beskikkes en værge for en person, der lider af:

- En svær psykisk lidelse
- Svær demens
- Udviklingshæmning
- Alvorligt svækket helbred.

Det er en betingelse, at personen ikke kan tage vare på sine egne forhold, og det er en betingelse, at der er et behov for en værge.

Det betyder, at der ikke alene skal beskikkes en værge, fordi en person f.eks. er udviklingshæmmet eller dement. Værgebeskikkelsen skal også begrundes i et behov for en værge til bestemte forhold.

4. Former for værgemål

Der findes flere former for værgemål efter værgemålslovens bestemmelser. For alle værgemål gælder det, at værgemålet ikke må være mere omfattende end nødvendigt, og at værgemålet skal ophæves, når der ikke længere er behov for det.

Den mest almindelige form er værgemål efter værgemålslovens § 5, der angår bestemte personlige og/eller økonomiske forhold. Den person, der får beskikket en værge efter § 5, bevarer sin retlige handleevne, det vil sige retten til at træffe selvstændige økonomiske beslutninger, indgå bindende aftaler osv.

Hvis der er behov for, at en person også får frataget sin retlige handleevne, kan dette ske efter værgemålslovens § 6. Når den retlige handleevne fratages personen, kan denne ikke længere bestemme over sin formue eller indgå bindende aftaler.

Udover værgemål efter § 5 og § 6 kan der iværksættes et samværgemål efter værgemålslovens § 7, hvor værger og den person, der får beskikket værger, handler sammen.

Herudover kan der iværksættes et særligt værgemål efter værgemålslovens § 47, eller der kan beskikkes en midlertidig værger efter værgemålslovens § 49, eller der kan beskikkes en værger i forbindelse med dødsboskifte efter dødsboskifteloven.

A. Personlige og/eller økonomiske forhold - efter værgemålslovens § 5

Et værgemål efter § 5 kan enten vedrøre økonomiske forhold, personlige forhold eller begge dele. Værgemålet kan vedrøre bestemte eller alle personlige eller økonomiske forhold.

Værgens opgaver og pligt til at repræsentere den pågældende omfatter kun den / de opgaver, som er nævnt i Statsforvaltningens afgørelse om værgemålet. Værger kan handle på egen hånd i sager om disse forhold. Det vil sige, at hvis værgemålet f.eks. vedrører administration af personens formue, er værgens opgave ikke også at administrere renterne af formuen eller personens eventuelle lønindtægt, medmindre dette også er nævnt i afgørelsen om værgemålet.

For personer, der bor i botilbud efter servicelovens bestemmelser, er værgemål efter § 5 om økonomiske forhold den mest anvendte form for værgemål.

Har beboeren formue, er det betryggende for både pårørende, medarbejdere i botilbuddet og beboeren, at der er en værger, som både har ret og pligt til at varetage beboerens økonomiske interesser. Hvis beboeren har formue på over 75.000 kr., skal formuen anbringes i en godkendt forvaltningsafdeling i et pengeinstitut.

I det almindelige daglige liv i botilbuddet hvor beboeren, som en del af opholdet i botilbuddet, skal købe ind, bruge lommepengebeløb, deltage i aktiviteter, holde ferie m.v. vil et værgemål ikke have betydning for beboeren. Beboeren bevarer sin personlige handleevne og retlige handleevne og kan handle som en selvstændig person.

Eksempler værgemålslovens § 5

Økonomisk værgemål:

Sofies mor er hendes økonomiske værge, da Sofie har arvet 50.000 kr. fra sin mormor. I afgørelsen fra Statsforvaltningen står der, at værgemålet kun angår pengene, som Sofie har arvet. Sofie vil gerne bruge nogle af sine opsavede penge på at købe et nyt fjernsyn.

Her skal Sofie ikke have tilladelse fra moderen, da værgemålet kun angår arven fra mormoren, og det er i afgørelsen begrænset til dette. Det vil altså sige, at Sofie selv råder over sine egne penge.

Personligt værgemål:

Louises mor er hendes personlige værge. Hun undrer sig over, hvorfor Louise ikke længere skal hen i beskæftigelsestilbuddet. Da hun ikke mener, at det er i Louises interesse at være hjemme i botilbuddet hele dagen, og Louise gerne vil være i beskæftigelsestilbuddet, søger hun om aktindsigt hos forvaltningen for at undersøge, hvad der ligger bag beslutningen.

I denne situation skal forvaltningen give Louises mor aktindsigt, da hun er hendes personlige værge og derfor repræsenterer hende i forhold til at varetage kontakten med de sociale myndigheder. Dog er det ikke alle sagsakter, der skal udleveres. Kun de akter der er behov for, for at moderen kan varetage Louises anliggender.

B. Fratagelse af retlig handleevne - efter værgemålslovens § 6

Hvis der er behov for at sikre forvaltningen af en persons formue og/eller indkomst eller forhindre, at der sker økonomisk udnyttelse af pågældende, kan der iværksættes et værgemål efter værgemålslovens § 6 i forbindelse med et økonomisk værgemål efter § 5.

Ved et værgemål efter § 6 får personen frataget sin retlige handleevne. Det vil sige, at den pågældende ikke kan råde over sin formue eller indgå bindende aftaler.

Personen er umyndig, og værgeren handler i den pågældendes sted. Den umyndige kan ikke længere selv købe på kredit, sælge eller forære sine ejendele væk, optage lån, eller selv bestemme over sine indtægter.

Efter værgemålslovens bestemmelser er det ikke muligt at fratage en person den personlige handleevne. Den, der er under værgemål, bevarer derfor sin personlige handleevne, det vil sige, at pågældende stadig bestemmer over sine rent personlige forhold.

Det ligger derfor ikke under værgens opgaver eller rettigheder at træffe beslutning om den pågældendes personlige forhold, f.eks. hvor pågældende skal bo, klæde sig, arbejde, holde ferie m.v. Værgeren har heller ikke mulighed for at give samtykke til, at den pågældende skal indlægges på hospital, modtage behandling o.l., hvis den pågældende modsætter sig det. For beboere i botilbud betyder det, at der i alle forhold skal handles ud fra de ønsker, som beboeren udtrykker om sine personlige forhold.

Hvis beboeren har arbejdsindtægter under opholdet i botilbuddet, kan den pågældende disponere frit over sine lønindtægter. Herudover handler værgeren på beboerens vegne i forhold til alle andre midler, som beboeren har i form af formue, renteafkast, kontanthjælp, pension o.l.. Ved et værgemål efter § 6 får personen tillige frataget både sin valgret og sin valgbarhed.

C. Samværgemål - efter værgemålslovens § 7

Ved et samværgemål efter værgemålslovens § 7 beskikkes en værge til den person, der har behov for hjælp til at administrere sin formue og/eller andre økonomiske anliggender. Værgeren kan kun handle sammen med personen i sager vedrørende disse forhold og kan som følge heraf ikke handle på den pågældendes vegne alene.

Personer under samværgemål er myndige og beholder retten til selv at indgå bindende aftaler. Det er den person, der får beskikket en samværge, der selv indgiver anmodningen om værgemålet.

5. Hvem kan anmode om værgemål?

En anmodning om værgemål skal begrundes, og der skal indsendes forslag til værgemålets karakter og omfang. Anmodning om iværksættelse eller ændring af værgemål kan fremsættes af:

- Den pågældende selv
- Dennes ægtefælle, børn, forældre, søskende eller lignende
- Værgen eller en særlig værge
- Kommunalbestyrelsen, regionsrådet eller politidirektøren.

6. Hvem træffer afgørelse om værgemål?

Det er Statsforvaltningen i den region, hvor den, der søges værgemål for, har sin bopæl, som træffer afgørelse om værgemål. Dette foregår efter værgemålslovens §§ 5 og 7. I sager hvor det findes betænkeligt, at statsforvaltningen træffer afgørelse, herunder at den pågældende modsætter sig værgemålet, afgøres sagen af retten. Statsforvaltningens afgørelse kan indbringes for retten af de personer, der kan anmode om værgemål jf. ovenfor. Afgørelse om iværksættelse af værgemål efter værgemålslovens § 6 træffes af retten i den retskreds, hvor den pågældende bor.

7. Inddragelse af pårørende

Ifølge servicelovens § 82, stk. 2 skal kommunalbestyrelsen påse, om der er pårørende eller andre, der kan inddrages i varetagelsen af interesserne for en person med betydelig nedsat psykisk funktionsevne. Kommunalbestyrelsen skal være opmærksom på, om der er behov for at bede Statsforvaltningen om at beskikke en værge efter værgemålsloven. Pårørende kan for eksempel være en ægtefælle eller samboende, søskende, børn eller en nær ven.

Ifølge vejledningen til serviceloven er det i beslutningsprocessen, at pårørende skal inddrages. Den pårørende skal inddrages i tilrettelæggelsen af omsorgen for den pågældende. Pårørende og medarbejdere skal forsøge at nå frem til en fælles forståelse af borgerens behov. Pårørende har dermed ingen beslutningskompetence.

Personens selvbestemmelsesret og integritet skal respekteres.

RUDERSDAL
KOMMUNE

Socialområdet
Stationsvej 36
3460 Birkerød

social@rudersdal.dk
www.rudersdal.dk
tlf. 46 11 33 00